

У ИМЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

КЊАЗА СРПСКОГ

МИЛАНА М. ОБРЕНОВИЋА IV.

НАМЕСНИЦИ КЊАЖЕСКОГ ДОСТОЈАНСТВА

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ,
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ
ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О УРЕЂЕЊУ УЧИТЕЉСКЕ ШКОЛЕ.

Члан 1.

Да би основне — народне — школе добивале способне учитеље, држава се брине за образовање учитеља тих школа, па за то се заводи у Србији учитељска (педагогијска) школа.

Члан 2.

Ова се школа оснива и издржава из главног фонда школског, као што одређује § 1-ви закона о уређењу истог фонда од 15. Септембра 1856. године, (види зборник IX. страна 58. к. В. № 1.312.
С. № 1.411.)

Члан 3.

Учитељска школа стоји под врховним надзором министра просвете и црквених дела, а најближу управу над њом има њен управитељ.

Члан 4.

Управитеља, професоре и заступнике (супленте) професора учитељске школе поставља Књаз, на предлог министра просвете и црквених дела.

Учитеље вештина поставља сам министар просвете и црквених дела.

Члан 5.

Управитељ, професори и супленти у учитељској школи могу бити они, који су учили или предавали стручне науке, или свршили који факултет у Србији, или где на страни.

Учитељи вештина морају својим сведочбама или испитом показати, да имају знања и способности за вештине за које се постављају.

Члан 6.

У ову се школу примају ученици који су навршили пуних 16 година, а нису старији од 20 година; који су свршили с добрим успехом најмање четири разреда гимназије или реалке, а доброг су владања; који су здрави и немају никаквих мана, које би им као потоњим учитељима сметале у вршењу дужности.

Исто се тако могу примити и нежењени учитељи данашњих основних школа, који нису старији од 20 година, који су били учитељи најмање једну годину а дотадашњим успехом у школи и отличним владањем буду тота заслужни,

и који су с добрим успехом свршили најмање два разреда гимназије или реалке,

Члан 7.

Учење у учитељској школи траје три године и по томе се цела школа дели на три разреда.

Члан 8.

У учитељској школи предају се обавезно:

I. Ове науке:

- 1.) Наука хришћанска:
  - a.)* кратки извод из догматичког богословља;
  - b.)* наука о хришћанским дужностима;
  - b.)* познавање обреда;
  - г.)* црквено правило.
- 2.) Српски језик:
  - a.)* граматика са оба дела — етимологијом и синтаксом. Поред тога декламовање ваљаних књижевних производа;
  - b.)* историја српске и остале југо-словенске књижевности, с читањем и тумачењем дела одабранијих писаца.
- 3.) Црквено-словенски језик на основу старословенскога.
- 4.) Психологија.
- 5.) Педагогика:
  - a.)* историја педагогике.
  - b.)* теорија,
  - в.)* методика с практичним вежбањем.

- 6.) Историја општа, с погледом на Словене.
  - 7.) Историја српског народа и осталих Југословена;
  - 8.) Земљопис јужних Словена.
  - 9.) Познавање основних закона земаљских.
  - 10.) Природне науке:
    - a.)* јестаственица (зоологија, основана на анатомији и физијологији човека, ботаника и минералологија с геологијом), а све с погледом на оно, што је корисно или штетно из три царства, нарочито у нашој земљи;
    - b.)* експериментална физика;
    - в.)* хемија с опитима и с обзиром на кућење и пољску привреду.
  11. Наука о чувању здравља (хигијена).
  12. Пољска економија (обзирући се на земљоделство, сточарство, вртарство, виноделство, шумарство, рибарство, пчеларство и свиларство).
  - 12.) Математика:
    - a.)* рачуница и нижа алгебра,
    - b.)* геометрија, (с вежбањем у пољу).
  - 14.) Један страни језик;
  - 15.) Писмени задатци из појединих наставних предмета.
- II. Ове вештине:*
- 16.) Краснопис и цртање.
  - 17.) Црквено појање с основима музике.
  - 18.) Гимнастика.

Члан 9.

Осим теоријске наставе у заведењу, имаће питомци учитељске школе и практично вежбање у основној школи, која се налази у месту где је учитељска школа.

Члан 10.

Зарад унапређења наставе и научног образовања, држава оснива за учитељску школу библиотеку, потребну збирку за предавање јестственице, земљописа, физике и хемије и помоћних средстава за предавање геометрије и т. д.

Члан 11.

За боље разумевање наставе у пољској привреди, придодаје се овом заводу потребна земља и башта, коју обрађују и унапређују ученици под упутством економа и баштована, с потребним бројем радника.

Исто тако постоји место за гимнастику с потребним справама.

УПРАВИТЕЉ И ПРОФЕСОРИ УЧИТЕЉСКЕ ШКОЛЕ.

Члан 12.

Главније су дужности управитеља:

а.) да и сам предаје који предмет и ако буде зграде, да седи у истој;

б.) да се стара да се извршују све наредбе овог уређења и дотичне власти, и да влада потпуни поредак и послушност у целом заводу;

в.) да пази како професори предају своје предмете, да долази на часове и у опште, да гледа да професори извршују уредно своје дужности;

г.) да пази да све науке предају по педагогичким начелима и да се свршују у одређено време;

д.) Управитељ ће моћи да казни професора и учитеља за мање погрешке опоменом и укором, а веће ће јављати министру;

ђ.) Управитељ ће руководити све испите, а особито оне последње, кад се оцењује способност питомаца, који излазе из завода;

е.) Управитељ ће сам или на предлог два професора (или учитеља) одређивати време кад ће се држати састанци професорског збора;

ж.) Он ће одређивати замену или ће сам замењивати професоре, који не могу доћи на дужност;

з.) Он сме дати професору и учитељу три, а ученицима по осам дана одсуства у случајима потребе. Њему ће се правдати ученици и он ће решавати да ли је изостанак оправдан или није.

Он може осим прописаног распуста школског и у друго време распустити ученике на један дан одмора;

и.) Управитељу ће се пријављивати ученици који ступају у овај завод; но који ће се при-

мити, о томе решава збор професорски с одобрењем министра просвете и црквених дела;

ј.) Управитељ и професори учитељске школе походиће, по одобрењу министра, по неке основне школе у земљи нашој;

к.) Управитељ је дужан, да за време одмора школског руководи практично обучавање учитеља основних школа, које ту ради тога буде упутио министар просвете и црквених дела;

л.) Управитељ ће заједно са бележником држати списах свију школских ствари и библијотеке. Надгледаће над свима стварима домоводства, над имањем и зградом школском и одговараће за то;

љ.) Управитељ прима и одпушта све служитеље.

Члан 13.

Дужности су професора и учитеља:

а.) да предају одређене предмете по програмима поднесеним у почетку сваке школске године, према схватању ученика и по књигама и рукописима, које ће израђивати и спремати за штампу;

б.) у случају болести или друге какве сметње, дужан је сваки на време известити управитеља. Ко пропусти то учинити, изгубиће — ако не оправда свој изостанак — сразмерни део плате оног дана, према броју часова својих; — што ће управитељ извршити;

в.) да долазе у седнице на позив управитеља и да иду по реду у цркву у недељне и празничне дане;

г.) по реду који ће се у збору одредити да буду у заводу као дневни надзорници, подпомажући управитеља у надзору и упућивању питомаца на рад и на издржавање прописног поретка, и осим својих часова предавања да буду од јутра до мрака у заводу, сваки дан други по реду;

д.) да чувају научне справе и збирке свога кабинета и да за њих одговарају;

е.) за време одмора школског учиће садање учитеље основних школа у одређеним предметима они професори учитељске школе, који буду на то одређени.

Који се приме овог ванредног посла о одмору школском имаће за та предавања награду, која ће бити најмање толика, колико износи једномесечна плата дотичног професора.

Члан 14.

Професори учитељске школе имају сва права као и остали професори, и по томе добијају периодично повишавање плате, као и професори гимназија.

Закон о пензијовању професора важи и за професоре овога завода.

Члан 15.

Збор учитељске школе састављају управитељ, сви професори и супленти.

Члан 16.

Збор се састаје на позив управитеља или кад предложи два професора (или учитеља) у време кад се не учи. На збору се решавају дела по вишини гласова.

Члан 17.

Одлуке збора потписују управитељ и сви, који су у збору већали, а објављује и извршује сам управитељ.

Члан 18.

Дужност бележника одправљаће за годину дана онај професор, кога збор одреди.

За тај посао имаће бележник награду.

Члан 19.

У састанцима збора учитељске школе:

а.) разматрају се програми професорски и учитељски из њихових предмета, саставља се распоред часова, наставних предмета и дневног реда, рада и одмора у заводу, одређује се време и ред испита, и све то подноси на одобрење министру просвете и црквених дела;

б.) саветује се о свему што би служило унапређењу и усавршењу завода и што се нађе за добро предлаже се министру просвете и црквених дела. Исто тако саветује се о измени распореда часова школских и других наредаба;

в.) решава се, према показаном успеху, о прелазу питомаца из нижих разреда у више и о одпуштању из завода неваљалих и неспособних. Збор одлучује, после три месеца, о свима новопримљеним питомцима, да ли ће као способни остати или ће се као неспособни одустити; — но то ће важити кад одобри министар просвете и црквених дела;

г.) прописују се промене и допуне школских закона за питомце завода, и то се подноси на одобрење;

д.) договара се о распореду прописаних књига и новаца на набављање разних школских потреба.

За уредност тих рачуна одговара управитељ и у опште у рачуноводству има се управљати по контролским правилима;

ђ.) по свршетку сваке године слаће збор извештај министру просвете о стању завода у научном и нравственом погледу, и размишљајући о свему томе изложиће начине, како налази да би се стање школе могло унапредити.

Члан 20.

Бележник је дужан:

а.) да води списак примљених ученика и уводи у главни протокол имена свију ученика по разредима;

б.) да води на састанцима записник, да помаже управитељу да саставља, препишује и отпавља одлуке;

в.) да пази да је у добром поретку библиотеке, да води списак свију књига и да их даје на реверс професорима и ученицима; при свршетку сваке године, да подноси извештај о стању библиотеке.

Члан 21.

У Ч Е Н И Ц И.

Ученици, који желе ступити у учитељску школу, ваља да поднесу управитељу сведочанство где су ишли у школу и каквог су владања и прилежања, а тако исто да поднесу крштено писмо.

Све ће ученике, пре но што се приме, прегледати лекар, јесу ли здрави и јесу ли богиње лежали.

Члан 22.

Уписивање ученика предузима се првих дана школског течаја. Ко се за то време из важних и оправданих узрока не пријави, може се примити и доцније до месец дана.

Члан 23.

Ученици се преводе у старије разреде по општим резултатима изведеним из бележака, које се дају свака три месеца и по резултатима из бележака годишњег испита. Ко добије у резултату резултата „рђав“ или „слаб“ тај не може, прећи у старији разред и одпустиће се из завода.

Члан 24.

Питомци ће сви заједно живети у заведењу. Њима ће се подмиривати све потребе школске, одело и издржање из фонда школског по предрачуну, који се чини сваке године.

Но осим тога, према потреби и колико је могућно, за ученике могу се примити и други, ако плате колико износи сав трошак њиховог издржавања, и ако имају сва својства, која су овим законом прописана за питомце завода.

Члан 25.

Који ученик учитељске школе сврши све разреде с добрим успехом, добиће сведочанство да може бити постављен за учитеља народних — основних — школа; у свему ће бити отликовани и имаће право на боља учитељска места. Но сваки који је био за све време питомац у учитељској школи, дужан је остати у учитељству најмање шест година; а ако не ће за толико време да служи као учитељ, друга служба не ће му се дати.

Члан 26.

Предавање се почиње одмах после свршеног уписивања, првих дана у месецу Септембру, и продужава се непрекидно осим недељних и празничних дана, и осим времена, које је одређено за школски одмор.

Члан 27.

Време, које се пропише за свакогодишње

путовање (екскурзије), употребљаваће се на практично познавање отачбине и онога, што се учи у школи (из земљописа, јестаственице и т. д.) Датични професор пратиће и поучавати питомце у путовању, за које ће завод трошкове подмиривати.

Члан 28.

Одмор о Божићу и Васкрсу траје по недељу дана. Осим тога одређује се велики одмор од два месеца, од почетка Јула до конца Августа.

Члан 29.

Испит ученика бива један пут у години: на измаку Јуна. Но из предмета, који се уче и свршавају за пола године, држи се испит после сваког појединог течаја.

На испитима треба да се види сав напредак који су ученици постигли за школску годину.

Министар просвете одређује, ко ће присуствовати испитима.

Члан 30.

Испити се држе по програмима, које су професори поднели у почетку школске године.

Члан 31.

Ученици III. најстаријег разреда дужни су на свршетку учења положити општи испит о учитељској способности.

Министар просвете и црквених дела прописује нарочита правила, како ће се ти испити држати.

Члан 32.

Даља упуства у смотрењу унутрашње управе распореда, начина предавања, поретка и владања у заводу, као и закон школски, издаће министар просвете и црквених дела.

Препоручујемо нашем министру просвете, да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

5. Октобра 1870. год.

У Крагујевцу.

М. П. Блазнавац с. р.
Јов. Ристић с. р.
Јован Гавриловић с. р.

(М. П.)

Видно и ставно државни печат,
чувар државног печата,
министар правде.

Ј. И л и ј њ с. р.

Министар просвете и црквених дела,

Д. Матић с. р.